EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.5.2020
COM(2020) 512 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Italian vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta ja samassa yhteydessä annettu neuvoston lausunto Italian vuoden 2020 vakausohjelmasta

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Italian vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta ja samassa yhteydessä annettu neuvoston lausunto Italian vuoden 2020 vakausohjelmasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 vuotuisen kestävän kasvun strategian, mikä aloitti vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Italia kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta.

(2) Italiaa koskeva vuoden 2020 maaraportti[3] julkaistiin 26 päivänä helmikuuta 2020. Siinä arvioitiin Italian edistymistä neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymien

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 511 final.

maakohtaisten suositusten[4] noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa. Lisäksi siihen sisältyi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla laadittu perusteellinen tarkastelu, jonka tulokset julkaistiin samaten 26 päivänä helmikuuta 2020. Komissio päätteli analyysinsa perusteella, että Italian makrotaloudessa on liiallisia epätasapainoja. Suuri julkinen velka ja pitkään jatkunut heikko tuottavuuskehitys ovat riskejä, joilla on vaikutuksia muihin maihin tilanteessa, jossa työttömyysaste on korkea ja järjestämättömien lainojen määrä edelleen suuri.

(3) Maailman terveysjärjestö julisti 11 päivänä maaliskuuta 2020 covid-19-epidemian virallisesti maailmanlaajuiseksi pandemiaksi. Pandemia on kansalaisten, yhteiskuntien ja talouden kannalta vakava kansanterveysuhka. Se asettaa kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät kovan paineen alaisiksi, vahingoittaa globaaleja toimitusketjuja, heiluttaa rahoitusmarkkinoita, häiritsee kulutuskysyntää ja vaikuttaa kielteisesti useilla eri aloilla. Se uhkaa ihmisten työpaikkoja ja toimeentuloa sekä yritysten liiketoimintaa. Pandemia on aiheuttanut merkittävän talouden häiriön, jolla on jo vakavia vaikutuksia Euroopan unionissa. Komissio antoi 13 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon[5], jossa kehotetaan toteuttamaan kriisin talousvaikutusten lieventämiseksi koordinoituja taloudellisia toimia, joihin osallistuvat kaikki kansallisen ja unionin tason toimijat.

(4) Useat jäsenvaltiot ovat julistaneet hätätilan tai ottaneet käyttöön hätätoimenpiteitä. Hätätoimenpiteiden olisi oltava ehdottoman oikeasuhteisia, välttämättömiä, ajallisesti rajoitettuja ja eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisia. Niihin olisi sovellettava demokraattista valvontaa ja riippumatonta laillisuusvalvontaa.

(5) Komissio antoi 20 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista[6]. Lauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinointia talouden vakavan taantuman yhteydessä. Tiedonannossaan komissio oli neuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että kun otetaan huomioon odotettavissa oleva covid-19-epidemian aiheuttama vakava talouden taantuma, tämänhetkiset olosuhteet mahdollistavat lausekkeen aktivoinnin. Jäsenvaltioiden valtiovarainministerit yhtyivät komission arvioon 23 päivänä maaliskuuta 2020. Yleisen poikkeuslausekkeen aktivoiminen mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Korjaavan osion osalta neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityspolun. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin, ja samalla komissiolla ja neuvostolla on mahdollisuus toteuttaa tarvittavat politiikan koordinointitoimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

(6) On toimittava herkeämättä, jotta voidaan rajoittaa ja hillitä pandemian leviämistä, parantaa kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien selviytymiskykyä, lieventää sosioekonomisia seurauksia toteuttamalla yrityksille ja kotitalouksille suunnattuja

[4] EUVL C 301, 5.9.2019, s. 117.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

tukitoimia ja varmistaa, että työpaikoilla on asianmukaiset terveys- ja turvallisuusolosuhteet, kun taloudellista toimintaa käynnistetään uudelleen. Unionin olisi hyödynnettävä käytettävissään olevia välineitä kaikilta osin tukeakseen jäsenvaltioiden toimia näillä osa-alueilla. Samaan aikaan jäsenvaltioiden ja unionin olisi yhdessä valmisteltava toimenpiteitä, joita tarvitaan, jotta yhteiskunnassa ja taloudessa voidaan palata normaaliin ja jotta päästään takaisin kestävään kasvuun. Toimenpiteissä olisi otettava huomioon muun muassa vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos ja hyödynnettävä kaikki kriisistä saadut kokemukset.

(7) Covid-19-kriisi on korostanut sisämarkkinoiden tarjoamaa joustavuutta sopeutua poikkeuksellisiin tilanteisiin. Poikkeustoimenpiteet, jotka estävät sisämarkkinoita toimimasta normaalisti, on kuitenkin poistettava heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä. Näin voidaan varmistaa nopea ja sujuva siirtyminen elpymisvaiheeseen sekä palauttaa tavaroiden, palveluiden ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Vallitseva kriisi on osoittanut, että terveydenhuoltoalalla tarvitaan kriisivalmiussuunnitelmia, joihin kuuluvat muun muassa parannetut hankintastrategiat, monipuoliset toimitusketjut ja välttämättömien tarvikkeiden strategiset varastot. Niillä on tärkeä merkitys laadittaessa laajempia kriisivalmiussuunnitelmia.

(8) Jotta jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kaikki Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttämättä olevat varat lieventääkseen covid-19-pandemian poikkeuksellisia vaikutuksia, unionin lainsäätäjä on jo tehnyt muutoksia lainsäädäntöön[7]. Näillä muutoksilla lisätään joustavuutta sekä yksinkertaistetaan ja virtaviivaistetaan menettelyjä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat tilivuonna 2020–2021 kassavirtapaineiden vähentämiseksi hyödyntää 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta unionin talousarviosta. Italiaa kannustetaan hyödyntämään näitä mahdollisuuksia kaikilta osin, jotta se voi auttaa niitä yksittäisiä henkilöitä ja aloja, joihin haasteet eniten vaikuttavat.

(9) Pandemian sosioekonomiset seuraukset jakautuvat todennäköisesti epätasaisesti Italian alueiden välillä, sillä niiden jakautumiseen vaikuttavat pitkäaikaiset alueiden väliset taloudelliset ja sosiaaliset erot ja kilpailukykyerot sekä se, kuinka riippuvaisia alueet ovat matkailusta. Tähän liittyy riski, että alueelliset erot Italiassa kasvavat, mikä vahvistaa eriävää kehitystä vähemmän kehittyneiden alueiden ja kehittyneempien alueiden, yhteiskunnan periferian ja muiden kaupunkialueiden sekä joidenkin kaupunkialueiden ja maaseutualueiden välillä. Kun otetaan huomioon, että riskinä on myös jäsenvaltioiden välisen lähentymisprosessin väliaikainen taantuminen, tämänhetkinen tilanne edellyttää kohdennettuja toimia.

(10) Italia toimitti vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2020.

(11) Italiaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota ja velkasääntöä.

---

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/460, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, jotta saataisiin liikkeelle investointeja jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmiin ja muille talouden aloille covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite) (EUVL L 99, 31.3.2020, s. 5) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/558, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013 ja (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista joustavuutta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöön covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (EUVL L 130, 24.4.2020, s. 1).

(12) Vuoden 2020 vakausohjelmassa hallitus ennakoi julkisen talouden rahoitusaseman, joka vuonna 2019 oli 1,6 prosenttia alijäämäinen, heikkenevän niin, että alijäämä on 10,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Alijäämän ennustetaan supistuvan 5,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2021. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vakiintui 134,8 prosenttiin vuonna 2019, mutta vuoden 2020 vakausohjelman mukaan sen odotetaan kasvavan 155,7 prosenttiin vuonna 2020. Covid-19-pandemian aiheuttama suuri epävarmuus vaikuttaa makrotalouden ja julkisen talouden näkymiin. Julkisen talouden kehitysarvioihin liittyy maakohtaisia riskejä, kuten julkisten takausten huomattava määrä ja valtion joukkolainojen tuottojen volatiliteetti.

(13) Italia on covid-19-pandemian seurauksena toteuttanut osana unionin koordinoitua lähestymistapaa budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi, pandemian hillitsemiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joihin kriisi on erityisesti vaikuttanut. Vuoden 2020 vakausohjelman mukaan kyseiset budjettitoimenpiteet ovat 4,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Toimenpiteitä ovat muun muassa terveydenhoidon ja pelastuspalvelun vahvistaminen, palkanlisäjärjestelmien laajentaminen sekä taloudellinen tuki itsenäisille ammatinharjoittajille ja yrityksille. Lisäksi Italia on ottanut käyttöön toimenpiteitä, jotka tukevat yritysten maksuvalmiutta, vaikka niillä ei olekaan suoria budjettivaikutuksia. Näitä ovat muun muassa veronmaksun lykkääminen ja lainatakaukset. Italian toteuttamat toimenpiteet ovat kaiken kaikkiaan niiden suuntaviivojen mukaisia, jotka komissio on antanut covid-19-epidemian johdosta toteutettavia koordinoituja taloudellisia koskevassa tiedonannossaan. Toteuttamalla nämä toimenpiteet täysimääräisesti ja – sitten kun taloustilanne sen sallii – palauttamalla finanssipolitiikan tavoitteeksi maltillisella tasolla olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttaminen keskipitkällä aikavälillä edistetään julkisen talouden kestävyyden säilymistä keskipitkällä aikavälillä.

(14) Komission kevään 2020 talousennusteen mukaan Italian julkisen talouden rahoitusasema on –11,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja –5,6 prosenttia vuonna 2021 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velan ennustetaan olevan 158,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja 153,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021.

(15) Komissio antoi 20 päivänä toukokuuta 2020 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen, koska Italia ei vuonna 2019 noudattanut velkasääntöä ja koska se aikoo vuonna 2020 ylittää alijäämärajan, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kaiken kaikkiaan analyysi viittaa siihen, että ei ole riittävää näyttöä, jonka perusteella voitaisiin päätellä, noudatetaanko perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 määriteltyä velkakriteeriä, ja siihen, että alijäämäkriteeriä ei noudateta.

(16) Covid-19-pandemia on aiheuttanut kansalliselle terveydenhuoltojärjestelmälle ennennäkemättömän paineen, ja tuonut esiin rakenteelliset heikkoudet ja tarpeen lisätä valmiutta reagoida kriisitilanteisiin. Vaikka terveydenhuoltomenot jäävät alle EU:n keskiarvon, Italian terveydenhuoltojärjestelmän ominaispiirteenä ovat pitkälle erikoistuneet palvelut ja laadukkaat yleispalvelut, ja se on yleisesti ottaen onnistunut tarjoamaan pääsyn hoitoon. Erityisesti pandemian alkaessa terveydenhuoltojärjestelmän hallinnon hajanaisuus sekä keskus- ja alueviranomaisten välinen puutteellinen koordinointi kuitenkin jarruttivat joidenkin rajoittamistoimenpiteiden toteuttamista. Alueellisten terveydenhuoltojärjestelmien reagointi kriisiin perustui lähinnä erityisesti terveydenhuoltohenkilöstön ja paikallisten sosiaalipalvelujen poikkeukselliseen liikekannallepanoon. Sillä kompensoitiin

rajoitteita, joita fyysinen infrastruktuuri, terveydenhuoltohenkilöstön määrä ja rakenteiden ja palveluiden parantamiseen viime vuosina tehtyjen investointien vähäisyys aiheuttivat. Italian hallitus on tehnyt paljon työtä hillitäkseen viruksen leviämistä, lievittääkseen sairaaloihin kohdistuvaa painetta ja luodakseen lisää hoitokapasiteettia. Parhaillaan laaditaan pitkän aikavälin strategiaa taudin leviämisen estämiseksi, jotta voidaan varmistaa turvallinen paluu tuotannolliseen toimintaan. Hallintoprosessien ja kriisivalmiussuunnitelmien parantamiseen tähtäävien toimien lisäksi covid-19:n jälkeisillä toimilla olisi pyrittävä pienentämään julkisten investointien vajetta terveydenhuollossa. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä on keskeisen tärkeää laatia strateginen investointisuunnitelma, jotta voidaan parantaa Italian terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä ja taata, että hoitoa on tarjolla ja siihen pääsee. Kun otetaan huomioon tämänhetkiset terveydenhuoltohenkilöstöä koskevat ennusteet, etusijalle olisi asetettava sellaisten toimien kehittäminen, joilla poistetaan terveydenhuoltohenkilöstön koulutukseen, rekrytointiin ja työssä pysymiseen liittyvät pullonkaulat.

(17) Terveyskriisin vuoksi hyväksytyillä sulkutoimilla on voimakas kielteinen vaikutus työmarkkinoihin ja sosiaalisiin oloihin. Ennen kriisiä sosiaalinen tilanne parani hitaasti, vaikka köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riski, työssäkäyvien köyhyys ja tuloerot pysyivät suurina ja niissä oli suuria alueellisia eroja. Kun otetaan huomioon covid-19-epidemia ja sen seuraukset, sosiaalisia turvaverkkoja olisi vahvistettava, jotta voidaan varmistaa riittävä ansionmenetysten korvaaminen työllisyysasemasta riippumatta, myös niille, joilla on puutteita sosiaaliturvassa. Ansionmenetyskorvausten ja tuen parantaminen on erityisen tärkeää epätyypillisissä työsuhteissa oleville ja haavoittuvassa asemassa oleville. Keskeistä on myös tarjota palveluja, joiden tavoitteena on sosiaalinen osallisuus ja työmarkkinoille pääsy. Uusi vähimmäistulojärjestelmä, josta on viime vuoden aikana myönnetty etuuksia yli miljoonalle kotitaloudelle (keskimäärin 513 euroa), voi lieventää kriisin vaikutuksia. Sen ulottumista haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin voitaisiin kuitenkin parantaa. Hallitus on ottanut väliaikaisesti käyttöön ”hätätoimeentulotuen”. Sillä tuetaan kotitalouksia, jotka eivät ole tähän saakka olleet oikeutettuja vähimmäistuloon. Vaarana on myös, että harmaan talouden työntekijöillä, erityisesti maatalouden, elintarviketeollisuuden ja asuntorakentamisen aloilla, sosiaalinen suojelu ja tulotuki jäävät puutteelliseksi. Vastatakseen tähän haasteeseen hallitus on äskettäin höllentänyt sääntöjä, jotka koskevat pimeän työvoiman työsuhteen laillistamista ja työssäkäyvien maahanmuuttajien oleskelulupien myöntämistä tai jatkamista. Lisäksi vaarana on, että negatiiviset väestönkehityksen suuntaukset ja aivovuoto haittaavat kasvunäkymiä. Etelässä ja maaseudulla väestökatoa edistää vaikeampien työmarkkinaolosuhteiden lisäksi laadukkaiden palvelujen puute. Sähköisten palvelujen saatavuuden parantaminen on avainasemassa erityisesti liikkumisrajoitusten vuoksi.

(18) Italia on ryhtynyt toimiin kriisin työllisyysvaikutusten lieventämiseksi. Työajan lyhentämisjärjestelyillä (*Cassa integrazione*) on ollut merkittävä rooli, ja näin odotetaan olevan myös jatkossa. Niiden soveltamisalaa on laajennettu koskemaan pien- ja mikroyrityksiä sekä kaikkia talouden aloja ja työntekijöitä. Lisäksi itsenäisille ammatinharjoittajille on luotu erillinen (tilapäinen) järjestelmä. Ennen kriisiä työmarkkinatilanne parani koko ajan. Vuonna 2019 työllisyysaste oli korkeampi kuin koskaan, 64 prosenttia. Tämä oli yhä huomattavasti alle unionin keskiarvon. Työttömyysaste, kuten myös muiden, työmarkkinoiden ylikapasiteetista kertovien indikaattoreiden arvot, pysyttelivät korkeina. Komission mukaan työttömyysaste nousee edelleen 11,8 prosenttiin vuonna 2020 mutta laskee 10,7 prosenttiin vuonna 2021. Myös määräaikaisten työsopimusten osuus oli suuri, vaikkakin vuoden 2018

puolivälistä lähtien on ollut vallalla pysyvien työpaikkojen luominen. Työelämän ulkopuolella olevien nuorten ja naisten integroituminen työmarkkinoille on jatkossa ratkaisevan tärkeää kestävän ja osallistavan elpymisen edistämiseksi. Joitakin toimia on toteutettu julkisten työvoimapalvelujen vahvistamiseksi ja niiden kytkemiseksi paremmin sosiaalipalveluihin, aikuiskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Työvoimapalveluiden työnvälitysvalmiudet ovat kuitenkin edelleen heikot, ja ne vaihtelevat suuresti alueittain. Myös työnantajien osallistuminen on erittäin vähäistä. Kun sulkutoimia poistetaan asteittain, joustavilla työjärjestelyillä ja etätyöllä voidaan tukea yrityksiä ja työntekijöitä. Kriisin vuoksi hallitus on ottanut käyttöön väliaikaisia toimenpiteitä, joilla pyritään sovittamaan yhteen yksityiselämää ja työelämää. Näitä ovat älykkään työn ja erityisvapaiden edistäminen ja lastenhoitoseteleiden tarjoaminen. Viimeaikaisista pyrkimyksistä huolimatta toimenpiteet, joilla edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa sekä kohtuuhintaisen varhaiskasvatuksen ja pitkäaikaishoitopalvelujen tarjontaa, ovat edelleen heikkoja ja huonosti integroituja.

(19) Vallitseva hätätilanne osoittaa myös tarpeen parantaa digitaalista oppimista ja digitaalista osaamista, myös työikäisten aikuisten ja etäopiskelun osalta. Koulutukseen ja osaamiseen investoiminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan edistää älykästä ja osallistavaa elpymistä ja jatkaa vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta. Siltä osin koulutuksen tulokset ovat edelleen merkittävä haaste Italialle. Perustaitojen saavuttamisessa on suuria alueellisia eroja, ja koulunkäynnin keskeyttäneiden osuus on selvästi unionin keskiarvoa suurempi (13,5 % v. 10,3 % vuonna 2019). Tämä koskee erityisesti unionin ulkopuolella syntyneitä oppilaita (33 %). Liikkumisrajoitusten vuoksi alueelliset erot ovat vaarassa lisääntyä. Sen vuoksi on erityisen tärkeää investoida etäopiskeluun sekä opettajien ja oppijoiden digitaaliseen infrastruktuuriin ja osaamiseen. Myös luonnontieteiden ja insinööritieteiden tutkinnon suorittaneiden osuus on Italiassa pienempi kuin unionissa keskimäärin, ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on edelleen hyvin alhainen (27,6 % vuonna 2019). Lisäksi italialaiset yritykset investoivat vähemmän työntekijöidensä tieto- ja viestintätekniseen koulutukseen kuin vertaismaat. Myös matalan koulutustason omaavien aikuisten vähäinen osallistuminen koulutukseen on huolestuttavaa, kun otetaan huomioon, että matalan koulutustason työpaikkojen määrä vähenee. Täydennys- ja uudelleenkoulutus ovat edelleen ratkaisevan tärkeitä, jotta työntekijöillä olisi työmarkkinoiden kannalta merkityksellistä osaamista ja voitaisiin edistää oikeudenmukaista siirtymistä kohti digitaalisempaa ja kestävämpää taloutta.

(20) Kriisi on lisännyt tarvetta tukea yritysten rahoituksen saantia. Italia on ottanut käyttöön useita yritysten maksuvalmiutta tukevia ohjelmia, myös hyödyntäen *Tilapäisiä puitteita valtiontukitoimenpiteille talouden tukemiseksi tämänhetkisessä covid-19-epidemiassa*[8]. Tällaisten ohjelmien tuloksellinen täytäntöönpano, muun muassa pankkijärjestelmän kautta kanavoitujen takausten avulla, on keskeistä sen varmistamiseksi, että tukia voivat hyödyntää kaikki yritykset, ja erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset), kriisin vaikutuksista eniten kärsivillä aloilla ja alueilla toimivat yritykset ja innovatiiviset yritykset. Näitä toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon pankkialan häiriönsietokyky. Pk-yritysten ja innovatiivisten yritysten maksuvalmiutta voidaan tukea myös suorilla avustuksilla ja kannustimilla markkinapohjaiseen rahoitukseen. Innovatiivisten yritysten (joilla ei useinkaan ole vakuuksia) on vaikeampi saada luottoa, ja vallitseva kriisi voi pahentaa tätä tilannetta. Valtiolle maksettavien verojen ja

[8] EUVL C 91I, 20.3.2020, s. 1–9.

sosiaaliturvamaksujen lykkääminen on auttanut parantamaan yritysten kassavirtaa. Hyväksyttyjen maksujen viivästymistä olisi kuitenkin ehkäistävä, olipa kyse sitten maksuista viranomaisilta yrityksille tai yrityksiltä toisille, sillä se heikentää kaikkien yritysten, mutta erityisesti pienten yritysten, maksuvalmiutta.

(21) Talouden elpymisen edistämiseksi on tärkeää aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja, myös niihin vaikuttavien uudistusten avulla. Investoinnit, joilla edistetään vihreää siirtymää, ovat erityisen tärkeitä elpymisen tukemiseksi ja tulevan selviytymiskyvyn parantamiseksi. Italia on erittäin altis äärimmäisille sääilmiöille ja hydrogeologisille katastrofeille, kuten kuivuudelle ja metsäpaloille. Italian siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen edellyttää pitkän aikavälin mittavia yksityisiä ja julkisia investointeja, erityisesti uuteen uusiutuvan energian tuotantoon, sähköinfrastruktuuriin ja energiatehokkuuteen. Italian kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa esitetään vihreän kehityksen ohjelmaan liittyviä investointeja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Ne ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan vastata ilmastonmuutoksen aiheuttamaan uhkaan. Samalla niillä on myös keskeinen rooli Italian elpymisessä ja sen selviytymiskyvyn vahvistamisessa. Vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvät investoinnit ovat myös keskeisessä asemassa pyrittäessä vähentämään ilman pilaantumisen vaikutuksia ihmisten terveyteen Italian kaupungeissa, erityisesti Po-joen laaksossa. Esimerkiksi kestävää liikkuvuutta koskevien aloitteiden toteuttaminen, kuten julkisten paikallisliikenteen linja-autojen uusiminen, on esimerkki puuttumisesta ruuhkiin ja ilman pilaantumiseen. Vesi- ja jätehuollon infrastruktuurin puutteet erityisesti etelässä aiheuttavat ympäristö- ja terveysvaikutuksia, joista koituu huomattavia kustannuksia ja tulonmenetyksiä Italian taloudelle. Yleisemmällä tasolla sopeutuminen ilmastonmuutokseen on tärkeää kaiken infrastruktuurin kannalta, terveydenhuollon infrastruktuuri mukaan lukien. Tämä edellyttää sopeutumisstrategioita. Vastaaminen ympäristöön ja ilmastonmuutokseen liittyviin haasteisiin, kuten hydrologisiin riskeihin, kestävään kaupunkiliikenteeseen, energiatehokkuuteen, kiertotalouteen ja teollisuuden muutokseen, tarjoaa mahdollisuuden parantaa tuottavuutta ja samalla välttää kestämättömiä käytäntöjä. Samaan aikaan investoiminen tällaisiin hankkeisiin voi auttaa luomaan työpaikkoja ja ylläpitämään kriisin jälkeistä elpymistä. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva ohjelmasuunnittelu kaudeksi 2021–2027 voisi auttaa Italiaa vastaamaan joihinkin haasteisiin, joita siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen aiheuttaa, erityisesti maaraportin[9] liitteen D kattamilla alueilla. Näin Italia voisi hyödyntää rahastoa parhaalla mahdollisella tavalla.

(22) Covid-19-epidemiaan liittyvät sulkutoimenpiteet ovat korostaneet talouden digitalisointiin tehtävien investointien merkitystä ja osoittaneet digitaalisten infrastruktuurien merkityksen. Italialaisyritysten, erityisesti pk-yritysten ja mikroyritysten, vähäinen digitaalinen intensiteetti ja osaaminen ovat eristäytymisen aikana estäneet niitä käymästä verkkokauppaa ja järjestämästä etätyöskentelyä sekä tarjoamasta ja käyttämästä digitaalisia välineitä. Investoiminen digitointiin ja osaamiseen jatkuvien, oikein ajoitettujen ja kohdennettujen kansallisten toimenpiteiden avulla on olennaisen tärkeää, jotta voidaan parantaa verkkoliiketoiminnan malleja ja auttaa yrityksiä mukautumaan sekä lisätä tuottavuutta ja kilpailukykyä. Nopea ja luotettava digitaalinen infrastruktuuri on osoittautunut keskeiseksi keinoksi varmistaa olennaisen tärkeiden palvelujen tarjonta hallinnossa, koulutuksessa ja terveydenhuollossa sekä seurata ja hallita epidemiaa. Italian maaseudulla ollaan edelleen jäljessä kuituyhteyksien kattavuudessa. Asian

[9] SWD(2020) 511 final.

korjaamiseksi ja kuituyhteyksien käyttöönoton edistämiseksi olisi toteutettava toimenpiteitä.

(23) Suorituskykyinen tutkimus- ja innovointijärjestelmä edellyttää, että sitä tuetaan jatkuvasti, johdonmukaisesti ja näyttöön perustuen politiikalla, kuten myös investoinneilla ja riittävällä inhimillisellä pääomalla. Vallitseva kriisi on selvästi osoittanut, että tutkijoiden välistä nopeaa tiedonvaihtoa, johon kuuluu maksuton tulosten ja näytön saatavuus ja avoin tiede, on edelleen vahvistettava. Avoin tiede sekä tiede- ja yritysmaailman yhteistyö ovat selvästikin keskeisessä asemassa, kun tutkimustuloksia, kuten niitä tuloksia, joita rokotteiden ja hoitojen kehittäminen edellyttää, tuodaan markkinoille tukeutuen Italian vahvuuteen lääketeollisuudessa ja tutkimussektorilla.

(24) Toimiva julkishallinto on ratkaisevan tärkeä, kun halutaan varmistaa, että hätätilanteen vuoksi ja talouden elpymisen tukemiseksi hyväksyttyjen toimenpiteiden toteuttaminen ei viivästy. Sosiaalietuuksien maksaminen, likviditeettitoimenpiteet, investointien aikaistaminen jne. eivät välttämättä tuota tulosta, jos julkisella sektorilla on edelleen pullonkauloja. Heikkoja kohtia ovat pitkälliset menettelyt, myös siviilioikeuden puolella, vähäinen digitalisaatio ja heikot hallinnolliset valmiudet. Menettelyjen ja tarkastusten on oltava nopeita tilanteessa, jossa julkisia varoja lisätään merkittävästi talouden toimeliaisuuden tukemiseksi. Ennen kriisiä digitalisaatio oli julkishallinnossa epätasaista. Viranomaisten ja suuren yleisön välinen vuorovaikutus verkossa oli vähäistä. Alueiden ja kuntien hallinnoimissa menettelyissä digitaalisesti käynnistettävien ja kokonaan digitaalisesti hoidettavien menettelyjen osuus on edelleen pieni. Kriisi on myös paljastanut, että digitaaliset julkiset palvelut eivät toimi yhteen. Julkishallinnon yritysmyönteisyyden lisäämiseksi on parannettava ja yksinkertaistettava alakohtaista sääntelyä, ja jäljellä olevat kilpailun esteet on poistettava. Houkuttelevan investointi- ja yritysystävällisen talouden kannalta avainasemassa on myös tehokas oikeuslaitos, ja sillä on ratkaiseva merkitys elpymisprosessissa, myös pelastus- ja elvytyssäännöstöjen tuloksellisuuden kannalta.

(25) Vaikka näissä suosituksissa keskitytään pandemian sosioekonomisten vaikutusten korjaamiseen ja talouden elpymisen helpottamiseen, neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymät vuoden 2019 maakohtaiset suositukset koskevat kuitenkin myös uudistuksia, jotka ovat keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenteellisiin haasteisiin vastatessa olennaisia. Nämä suositukset ovat edelleen ajankohtaisia, ja niiden seuraamista jatketaan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä koko ensi vuoden. Tämä koskee myös investointeihin liittyvästä talouspolitiikasta annettuja suosituksia. Viimeksi mainitut suositukset olisi otettava huomioon vuoden 2020 jälkeisessä koheesiopolitiikan rahoituksen strategisessa ohjelmasuunnittelussa, kriisiä lieventävät toimenpiteet ja ulospääsystrategiat mukaan lukien.

(26) Italian hallituksen toteuttamat toimenpiteet kotitalouksien ja yritysten tukemiseksi edistävät myös pankkisektorin markkina-arvon säilymistä ja häiriönsietokykyä nykyisessä vaikeassa toimintaympäristössä. Huolimatta toteutetuista lieventävistä toimenpiteistä, kuten pankkivalvojien myöntämästä vakavaraisuusjoustosta, covid-19-epidemia heikentää myös pankkien omaisuuserien laatua kaikkialla unionissa. Tämän kehityksen odotetaan jatkuvan tulevina viikkoina ja kuukausina, myös Italiassa. Tämä vaikuttaa myös järjestämättömien lainojen vähentämispyrkimyksiin, joihin vaikuttavat myös tuomioistuinten toiminnan ja arvoltaan alentuneisiin omaisuuseriin kohdistuvien järjestelyjen hidastuminen. Tässä suhteessa kestävien ratkaisujen löytäminen kriisin koettelemille elinkelpoisille lainanottajille, myös välttämällä oikeudellista automaatiota, on tärkeä ennakkoedellytys omaisuuserien laadun turvaamiselle. Sillä

välin järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoiden toimintaa voidaan tukea ja järjestämättömien lainojen myynnin vaikeutumista ehkäistä myös varmistamalla tarkka raportointi omaisuuserien laadun heikkenemisestä ja varovaiset luotonantonormit.

(27) Tuloksellisella korruption ehkäisemisellä ja sanktioinnilla voi olla tärkeä rooli varmistettaessa Italian elpyminen kriisin jälkeen. Erityisesti julkisen sektorin läpinäkyvyydellä ja korruption torjunnan vahvistamisella voidaan välttää se, että järjestäytynyt rikollisuus pyrkii soluttautumaan talouselämään ja rahoitusmarkkinoille, vääristämään julkisia hankintamenettelyjä ja laajemmin ohjaamaan julkisia varoja pois tarvittavista investoinneista. Samalla julkisia hankintoja koskevien menettelyjen olisi pysyttävä tehokkaina, ja huolellisen seurannan tarve ja ajoissa toimimisen tarve olisi pidettävä tasapainossa. Käsittelyajat rikosasioita käsittelevissä muutoksenhakutuomioistuimissa herättävät edelleen huolta, mutta parlamentissa keskustellaan kattavista uudistuksista rikosoikeudellisten menettelyjen virtaviivaistamiseksi. Italian korruptiontorjuntasäännöstöä on hiljattain vahvistettu, mutta se on saatettava valmiiksi muun muassa varmistamalla, että luottamustoimiin vaaleilla valituille henkilöille määrätään eturistiriitatapauksissa seuraamuksia.

(28) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa unionissa puitteet talous- ja työllisyyspolitiikan jatkuvalle koordinoinnille, jolla voidaan edistää kestävää taloutta. . Varmistamalla, että jäljempänä esitettyjä suosituksia noudatetaan kaikilta osin, Italia edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja yhteisiä pyrkimyksiä varmistaa kilpailukykyinen kestävyys unionissa.

(29) Talouksien tiivis koordinointi talous- ja rahaliitossa on keskeistä, jotta covid-19-kriisin taloudellisista vaikutuksista voidaan toipua nopeasti. Koska Italia kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, sen olisi euroryhmän antaman poliittisen ohjauksen huomioon ottaen varmistettava, että sen politiikka on euroalueelle annettujen suositusten mukaista ja muiden euroalueen jäsenvaltioiden politiikkojen kanssa yhteen sovitettua.

(30) Komissio on vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Italian talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2020 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2020 vakausohjelman ja jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Italialle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Italian finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.

(31) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[10] ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.

(32) Neuvosto on tutkinut [vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman ja] vuoden 2020 vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Näissä suosituksissa otetaan huomioon tarve puuttua pandemiaan ja helpottaa talouden elpymistä ensimmäisenä välttämättömänä askeleena epätasapainojen korjaamiseksi. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset, joilla puututaan suoraan komission havaitsemiin makrotalouden epätasapainoihin, ilmenevät suosituksista 1, 2, 3 ja 4,

[10] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Italia toteuttaa vuosina 2020 ja 2021 toimia, joilla se

1. toteuttaa yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi; harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja; vahvistaa terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä ja kapasiteettia terveydenhuollon henkilöstön, kriittisten lääkinnällisten tuotteiden ja infrastruktuurin osalta; parantaa koordinointia kansallisten ja alueellisten viranomaisten välillä;

2. huolehtii riittävästä ansionmenetyksen korvaamisesta ja sosiaaliturvan saatavuudesta erityisesti epätyypillisissä työsuhteissa olevien osalta; lieventää kriisin työllisyysvaikutuksia muun muassa joustavien työjärjestelyjen ja työllisyyden aktiivisen tukemisen avulla; vahvistaa osaamista ja etäopiskelua, digitaalinen osaaminen ja opiskelu mukaan lukien;

3. varmistaa, että toimenpiteet, joilla tähdätään reaalitalouden – kuten pienten ja keskisuurten yritysten, innovatiivisten yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien – maksuvalmiuden parantamiseen, toteutetaan tuloksellisesti, ja välttää maksujen viivästymistä; aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen vaalimiseksi; keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen, erityisesti puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön, tutkimukseen ja innovointiin, kestävään julkiseen liikenteeseen, jäte- ja vesihuoltoon sekä vahvistettuun digitaaliseen infrastruktuuriin keskeisten palvelujen tarjoamisen varmistamiseksi;

4. parantaa oikeuslaitoksen tehokkuutta ja julkishallinnon tuloksellisuutta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja